

IDENTIFICATIE EN REGISTRATIE VAN GEZELSCHAPSDIEREN

MAART 2006

EEN RAPPORTAGE VAN DE
WERKGROEP 1 (HANDEL EN FOKKERIJ – HONDEN EN KATTEN)
VAN HET FORUM WELZIJN GEZELSCHAPSDIEREN

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

HET FORUM WELZIJN GEZELSCHAPSDIEREN IS INGESTELD DOOR DE RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN OP VERZOEK VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VOEDSELVEILIGHEID. HET FORUM ZAL AANGEVEN MET WELKE MAATREGELEN BETROKKEN PARTIJEN EN OVERHEID WELZIJSPROBLEMEN VAN GEZELSCHAPSDIEREN KUNNEN VERBETEREN EN WAARBORGEN.

SAMENSTELLING VAN HET FORUM

- Prof. dr. C.J.G. Wensing, voorzitter
- A. Achterkamp (Platform Verantwoord Huisdierenbezit)
- Ir. A. van Hoorn (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit)
- J.Th. de Jongh (Dibevo)
- Drs. T. de Ruijter (Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde)
- Prof. dr. F.J. van Sluijs (Universiteit Utrecht, Faculteit der Diergeneeskunde)
- Drs. H.M. van Veen (Dierenbescherming)

Secretaris: drs. W.A. de Leeuw

Het Forum Welzijn Gezelschapsdieren is ingesteld door de Raad voor Dierenaangelegenheden

bezoekadres:

Laan van Nieuw Oost Indië 131-133
2593 BM Den Haag

postadres:

Postbus 90428
2509 LK Den Haag

telefoon 070 3785266

fax 070 3786336

email info@rda.nl

www.raadvoordierenaangelegenheden.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	6
2.	I&R algemeen.....	7
3.	Voor welke problemen is het instrument I&R bruikbaar en (hoe) draagt het bij aan de verbetering en borging van het welzijn?	8
3.1.	Bestrijding van zoönosen	8
3.2.	Aanpak erfelijke ziekten en afwijkingen	8
3.2.1.	Veterinair Meldpunt Erfelijke Gebreken en eventuele overige meldpunten	8
3.2.2.	Fokbeleid en handelskanalen.....	9
3.3.	Agressie bij honden.....	9
3.4.	Handhaving van regelgeving overheid	10
3.5.	Zwerfdieren	10
4.	Wat gebeurt er al en wat mist?	11
5.	Situatie in enkele andere landen.....	13
6.	Opties voor de uitvoering en controle	13
6.1.	Vrijwillige I&R	13
6.2.	Wettelijk verplichte I&R	14
7.	Schets van de wijze waarop algehele I&R in de praktijk zou kunnen worden ingevuld	15
7.1.	Reikwijdte.....	15
7.2.	Identificatie	15
7.3.	Registratie	16
7.3.1.	De data	16
7.3.2.	De betrokken personen	17
7.4.	Het systeem: uniformiteit en dekking.....	17
7.5.	Het gebruik van de registratiedata	18
7.5.1.	De voorwaarden	18
7.5.2.	De toepassing	18
7.6.	Toezicht.....	19
7.7.	Financiering.....	19
8.	De visie van het Forum	20
Bijlagen en tabellen		
Bijlage 1	Samenstelling van de werkgroep	22
Bijlage 2	Verklaring van de gebruikte afkortingen.....	22
Bijlage 3	Uitwerking van de verschillende opties voor een wettelijk verplichte I&R.....	23
Bijlage 4	Verantwoordelijkheidsverdeling bij verplichte I&R.....	27
Tabel 1	Onderwerpen waaraan algehele I&R een bijdrage zou kunnen leveren.....	28
Tabel 2	Beknopt overzicht van argumenten voor en tegen die door betrokkenen zijn gebruikt	30
Tabel 3	Vergelijkend overzicht van verschillende opties voor uitvoering van en toezicht op I&R	32

1. INLEIDING

Het onderwerp Identificatie & Registratie (I&R) van honden en katten houdt de gemoederen al vele jaren in beweging. Vragen als: is I&R een middel of een doel, draagt het bij aan verbetering van dierenwelzijn en zo ja moet het dan worden verplicht, staan daarbij centraal in de discussie.

De partijen zijn het er over eens, dat I&R geen doel op zich maar een hulpmiddel is, waarvoor bij iedere toepassing moet worden nagegaan wat met de geregistreerde gegevens wordt gedaan, wie wát met de gegevens doet, welke aanvullende instrumenten er nodig zijn en of het middel efficiënt en proportioneel is ten aanzien van het doel dat wordt nagestreefd

De invoering van een verplichte I&R wordt door de meeste partijen gezien als een onmisbaar middel om de 'hondenwereld' transparant te maken, om illegale handel tegen te gaan, om bij problemen de oorsprong van het dier te achterhalen en om erfelijke aandoeningen bij honden en katten te registreren, zodat vervolgens sturend kan worden opgetreden ten aanzien van het fokbeleid. Bovendien kan I&R een belangrijk instrument zijn bij de bestrijding van zoönosen en zo van betekenis zijn voor de volksgezondheid. Het georganiseerde deel van de sector, de dierenbeschermingsorganisaties en leden van de Tweede Kamer¹ pleiten daarom voor een algehele I&R plicht.

Het ministerie van LNV onderschrijft het belang van I&R ten dele, maar heeft tot op heden aangegeven geen verplichte I&R in te willen voeren. Hiervoor zijn onder meer de volgende argumenten gebruikt: de dekkingsgraad moet 100% zijn, maar het is moeilijk te controleren of hier aan wordt voldaan, het brengt hoge kosten voor toezicht en opsporing met zich mee, er is een risico van symboolwetgeving, het past niet bij het huidige beleid van deregulering en administratieve lastenvermindering, de sector en de huisdierbezitter hebben een eigen verantwoordelijkheid, het middel is zwaar ten opzichte van de doelen die worden nagestreefd.

Daarnaast vindt men het tot op heden onduidelijk hoe het middel wordt gekoppeld aan het doel. Eveneens stelt men, dat onvoldoende is aangetoond, dat het middel noodzakelijk is om de gestelde doelen te bereiken. Daarmee zou de rechtvaardiging voor verplichting ontbreken.

In de afgelopen jaren is er sprake geweest van een patstelling in de discussie. De huidige situatie, waarin enerzijds de dreiging van het intrekken van het Honden – en kattenbesluit (HKB) boven de markt hangt en anderzijds het Forum de opdracht heeft een actieplan op te stellen waarin afspraken worden gemaakt over een nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling tussen de betrokken partijen en nieuwe instrumenten, biedt de mogelijkheid, maar ook de noodzaak om deze patstelling te doorbreken. Vertaald naar het onderwerp I&R betekent dit, dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan de vraag hoe de taken en verantwoordelijkheden worden verdeeld bij het inzetten van I&R op een wijze dat het instrument maximaal bijdraagt aan bereiken van de benoemde doelen.

Bij het maken van deze notitie is mede gebruik gemaakt van enkele recente rapporten en nota's^{2,3,4,5,6,7} en, voor zover het de buitenlandse situatie aangaat, van informatie van de betreffende overheden die beschikbaar is via het internet en via de ambassade ter plekke.

¹ Kamerstukken II, 28 286, nr. 7

² *Verplichte identificatie en registratie van honden en katten, Research voor beleid BV, 1997*

³ *Invoering van een algehele identificatie- en registratieplicht voor honden, Werkgroep Identificatie en Registratie, september 2004*

⁴ *Nota Consequenties van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD), Raad van Beheer, februari 2002*

⁵ *Sociale honden bijten niet, Platform Preventie hondenbeten, november 2001.*

⁶ *Verslag van de Werkconferentie welzijn gezelschapsdieren, LNV, oktober 2004*

⁷ *Naar een effectieve borging van dierenwelzijn, rapportage van de Interdepartementale werkgroep Welzijn gezelschapsdieren in het kader van het programma Bruikbare Rechtsorde, juni 2005*

2. I&R ALGEMEEN

Wat wordt verstaan onder Identificatie?

Met identificatie wordt bedoeld, dat het dier wordt voorzien van een uniek kenmerk. Dit is in de praktijk een tatoeage of een chip. In toenemende mate wordt gebruik gemaakt van een chip. Blijkens een Verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake veterinairerechtelijke voorschriften voor het niet-commerciële verkeer van gezelschapsdieren⁸, wordt in 2008, na een overgangperiode van acht jaar, de tatoeage niet meer als identificatiemiddel voor honden en katten erkend, maar wordt elektronische identificatie de enige nog aanvaarde methode.

In de huidige situatie brengt de identificeerder (dierenarts of een ander daartoe bevoegd persoon) op verzoek van de eigenaar of de fokker het identificatiemiddel aan. Hierbij wordt met behulp van een injectienaald een iso microchip (transponder) met een uniek identificatienummer onder de huid van de hond aangebracht. De eigenaar ontvangt een aanmeldingsformulier waarop de gegevens van de hond, de adresgegevens van de eigenaar en het identificatienummer worden ingevuld. Hiermee kan de eigenaar zich bij een van de databanken laten registreren als eigenaar. Voor de fokker is het mogelijk aan de hand van het unieke nummer een goede administratie te voeren, waarbij alle relevante gegevens worden geregistreerd.

Wat wordt verstaan onder registratie?

Registratie houdt in dat, gekoppeld aan de unieke identificatiecode van het dier, de gegevens met betrekking tot het dier worden vastgelegd in een databank. Deze registratie valt onder de Wet bescherming persoonsgegevens. Dat betekent onder meer, dat deze gegevens alleen met toestemming van de eigenaar kunnen worden gebruikt voor externe doeleinden. De geregistreerde gegevens van een bepaald dier kunnen, zodra de unieke identificatiecode bekend is, worden opgevraagd door degenen die daartoe bevoegd zijn. Voor handhavers betekent dit, dat ze slechts hoeven te beschikken over een leesapparaat. Daarmee is specifieke kennis van rassen of morfologische typen niet meer nodig.

Welke gegevens komen in aanmerking voor registratie?

Voor de doelstellingen waarbij de koppeling van eigenaar en dier centraal staat (bijvoorbeeld zwerfdieren, mishandeling, bijtincidenten) is het voldoende dat de identificatiecode van het dier en de eigenaargegevens zijn geregistreerd. In de huidige situatie is dit het meest algemene doel waarvoor I&R wordt gebruikt.

Partijen zijn het er over eens dat I&R een belangrijk middel kan zijn om de handel en fokkerij meer inzichtelijk te maken en te reguleren, het aantal erfelijke gebreken te verminderen en daarmee het dierenwelzijn te verbeteren. Om het middel hiervoor bruikbaar te laten zijn is het noodzakelijk dat er meer wordt geregistreerd dan identificatiecode van het dier en de eigenaargegevens. Hierbij wordt gedacht aan bijvoorbeeld:

- de morfologische karakteristiek van het dier (het ras, het type of de bastaardgroep waartoe het dier behoort);
- de identificatiegegevens van de ouders van het dier (bij rashonden en -katten en bij honden uit bedrijfsmatige fokkerijen zijn beide ouders bekend, bij overige dieren zijn niet altijd de gegevens van de reu of kater beschikbaar);
- kwalificaties van de hond of (ras)kat toegekend op basis van gezondheidsmetingen, gedragsbeoordelingen en opleidingen en de daaruit voortvloeiende (juridische) status van het dier en
- de naam- en adresgegevens van de fokker van de hond of (ras)kat.

Op basis van deze gegevens zou kunnen worden vastgesteld of de betreffende hond of (ras)kat over de vereiste kwalificaties beschikt en kan de fokkerij en de selectie worden gestuurd. Evenzeer kunnen vanuit deze registratie de fokkers worden geïnformeerd over eventuele problemen bij hun fokproducten. Dit stelt hen in de gelegenheid in een vroeg stadium in te grijpen in hun fokkerij. Dit alles vergt echter aanvullende instrumenten en goede afspraken tussen de betrokken partijen.

In hoofdstuk 7 is aangegeven hoe een en ander in de praktijk zou kunnen worden vormgegeven.

⁸ COM (2000) 529-C5-0477/2000/0221(COD)

3. VOOR WELKE PROBLEMEN IS DIT INSTRUMENT BRUIKBAAR EN (HOE) DRAAGT HET BIJ AAN DE VERBETERING/BORGING VAN DIERENWELZIJN?

Door de diverse partijen uit de sector worden verschillende problemen genoemd waar I&R zou kunnen bijdragen aan het realiseren van een oplossing. Hieronder zijn de meest genoemde onderwerpen verwoord. Zie ook tabel 1.

3.1 Bestrijding van zoönosen

Honden en katten kunnen zoönosen verspreiden en daarmee een gevaar zijn voor de volksgezondheid. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan de vossenlintworm, rabiës, toxoplasma, kattenkrabziekte, SARS, rickettsiae, wondinfecties en wormen. In geval van een uitbraak van een zoönose, waarbij de bevolking ernstig gevaar loopt (b.v. rabiës), kan een I&R-plicht een zeer belangrijke bijdrage leveren aan een bestrijdingsplan, zowel ten behoeve van tracing als voor het verschaffen van inzicht op de beschermingsstatus van dieren. Het ontbreken van deze mogelijkheden in een situatie waarbij er sprake is van een zich snel verspreidende dreiging voor de volksgezondheid zal niet alleen leiden tot problemen bij de bestrijding, maar ook tot politieke commotie.

In de kenmerkenregistratie (zie 7.3.1), die is gekoppeld aan het identificatienummer, kan door de dierenarts worden opgenomen welke preventieve of therapeutische behandelingen een dier heeft gehad. Zo is het bij een uitbraak van rabiës van groot belang door middel van I&R vast te kunnen stellen of een hond gevaccineerd is. In diverse landen en gebieden waar rabiës voorkomt geldt van oudsher een identificatieplicht (zie bijvoorbeeld Frankrijk).

Evenzo is het van belang om in geval de vossenlintworm zich verspreid in ons land te weten of een dier tijdig ontwormd is. Bij ernstige volksgezondheids dreigingen is het denkbaar dat in bestrijdingsscenario's wordt opgenomen, dat dieren die niet geïdentificeerd en geregistreerd zijn kunnen worden gedood, wanneer de beschermingsstatus niet bekend is.

Inzet van het middel voor de bovengenoemde doelstelling levert geen directe bijdrage aan het dierenwelzijn, maar indirect kan er een positief effect van uitgaan.

3.2 Aanpak erfelijke ziekten en afwijkingen

Veterinair Meldpunt Erfelijke Gebreken en eventuele overige meldpunten

Algehele I&R is basisvoorwaarde voor het invoeren en het adequaat kunnen functioneren van een Veterinair Meldpunt Erfelijke Gebreken. Dierenartsen opereren in de frontlinie van de ziekten en de gedragsproblemen van gezelschapsdieren. Daarom is het onderzoekstechnisch een goede optie deze relatief kleine en eenduidig opgeleide beroepsgroep te betrekken bij het in kaart brengen van gedragsproblemen en ziektegevallen bij honden (en katten).

Ook meldpunten opgezet en beheerd door bijvoorbeeld rasverenigingen en gedragstherapeuten kunnen een goede basis zijn. Algehele I&R en het kunnen koppelen van de verzamelde data aan overige registratiegegevens zijn basisvoorwaarden voor het invoeren en het adequaat kunnen functioneren van een Veterinair Meldpunt en andere meldpunten.

Het Veterinair Meldpunt behelst een permanente, wetenschappelijk opererende meetkamer die in haar taakstelling gestuurd wordt door de aan het Veterinair Meldpunt deelnemende organisaties. De meldingen komen van dierenartsen via een volledig geautomatiseerd systeem, dat is ingericht op identificatie en classificatie van gezondheids- en gedragsafwijkingen van individuele honden (en katten). Via het Gezelschapsdieren Carnet, een afzonderlijk deel in de kenmerkenregistratie die wordt beheerd door de databanken (zie hoofdstuk 7), kunnen deze gegevens worden gecombineerd met de gegevens uit de identificatieregisters. Onderzoek onder dierenartsen leert, dat er een zeer hoge bereidheid is om de geconstateerde afwijkingen via het meldpunt in te voeren. Voorwaarde hierbij is, dat invoer van de gegevens gestandaardiseerd en zeer eenvoudig is en dat het inpasbaar is in de praktijkadministratie.

Ook meldpunten voor fokkers, gedragstherapeuten, hondenscholen en eigenaren kunnen een belangrijke rol spelen. Zie bijvoorbeeld het Hondenmeldpunt (www.hondenmeldpunt.nl). Het is van belang deze spelers op deze manier te betrekken bij het in kaart brengen van problemen van honden en katten. Vertegenwoordigers van fokkers moeten hierbij

zorgen voor terugkoppeling van de gegevens naar de betreffende fokker, zoals de Vereniging Beroepsmatige Kennelhouders (VBK) dit nu doet naar haar leden.

Met behulp van de aldus ingevoerde gegevens in de kenmerkenregistratie kunnen 'groepsspecifieke' overzichten worden gegenereerd en specifieke knelpunten worden blootgelegd. De noodzakelijke analyse van de gegevens kan worden uitgevoerd door het Panel van deskundigen, dat in hoofdstuk 7 is beschreven. Op grond van de gegevens die worden verzameld door het Veterinair Meldpunt en de andere meldpunten (erfelijke) kunnen problemen van bepaalde rassen en populaties al in een vroeg stadium worden onderkend en bestreden. In de huidige plannen heeft het Veterinair Meldpunt alleen betrekking op honden. Het is noodzakelijk, dat door de betrokken partijen bindende afspraken worden gemaakt tussen de betrokken (fokkers)organisaties over de data (aard en validiteit) die worden geregistreerd, de beschikbaarheid, het uitwisselen, het beheer en het gebruik van deze data en de wijze waarop de bevindingen worden omgezet in (bindend) fokbeleid (zie hoofdstuk 7). Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de bepalingen die de Wet bescherming persoonsgegevens stelt.

Fokbeleid en handelskanalen

Een fokbeleid dat is gericht op beperking van de hoge percentages erfelijke gebreken, die vooral bij rashonden en bij sommige kattenrassen voorkomen, is nauwelijks uitvoerbaar zonder algehele I&R. Fokkers die zich niet willen conformeren aan een dergelijk beleid kunnen zich hieraan onttrekken. Vooral bij de populaire hondenrassen blijken sommige fokkers om deze reden over te schakelen op de fokkerij van niet-geïdentificeerde stamboomloze honden (look-alikes). Een deel van hen fokt afwisselend geregistreerde en ongeregistreerde nesten om daarmee de productiebeperkingen van teven te omzeilen. Overigens kunnen ook fiscale redenen hieraan ten grondslag liggen. Het moge duidelijk zijn, dat hiermee de motivatie van de goedwillende fokkers evenals de gezondheids- en welzijnsstatus van de honden niet is gediend.

Behalve de fokkers die hun uiterste best doen om gezonde honden onder de best mogelijke omstandigheden te fokken, zijn er fokkers die (ras)honden produceren en verhandelen en nauwelijks geïnteresseerd zijn in de erfelijke afwijkingen en de gedragsproblemen die bij hun dieren kunnen voorkomen als gevolg van verkeerd fokbeleid en onvoldoende socialisatie van de pups. Zodra alle honden zijn geïdentificeerd en geregistreerd, zullen patronen daarin zichtbaar worden en zijn de sporen naar ouderdieren (en fokkers) te herleiden. Ditzelfde geldt voor importhonden. Hierbij zijn doorgaans de ouderdieren en de fokkers niet bekend, maar vaak is wel bekend uit welk land ze komen. Algehele I&R kan een middel zijn om deze misstanden te beteugelen en te voorkomen. Fokkers en handelaren kunnen hierdoor worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden. Een en ander is ook van toepassing op raskatten. Algehele I&R heeft in dit verband echter alleen waarde als duidelijke afspraken zijn gemaakt tussen de betrokken (fokkers)organisaties over data die worden geregistreerd, de beschikbaarheid en het gebruik van deze data en de wijze waarop de bevindingen worden omgezet in (bindend) fokbeleid. De informatie die analyse van registratiegegevens op populatieniveau oplevert kan tevens worden gebruikt om de consument voor te lichten over de risico's die verbonden zijn aan bepaalde rassen of landen van herkomst. Dat wil zeggen dat de consument kan worden geïnformeerd over de mate waarin afwijkingen voorkomen, de effecten die deze afwijkingen hebben op het welzijn en de gezondheid van de dieren en de kosten die dit met zich meebrengt. Op deze wijze kan via de consument het fokbeleid en de internationale handel worden beïnvloed.

Indirect kan het middel een grote bijdrage leveren aan borging en verbetering van dierenwelzijn. I&R is een integraal onderdeel van het instrumentarium dat nodig is om fokbeleid en socialisatiebeleid bij te sturen in een richting die resulteert in minder erfelijke gebreken en gedragsproblemen.

3.3 Agressie bij honden

Bijtincidenten komen regelmatig voor. Het gaat hierbij niet alleen om mensen die gebeten worden, maar ook (vaker nog) om honden die worden gebeten. Bij bijtincidenten van honden kan, bij aanwezigheid van een I&R-plicht, eenduidig

worden achterhaald wie de eigenaar van de hond is en of deze in voldoende mate aan zijn wettelijke zorgplicht heeft voldaan (zoals vereist in artikel 425, lid 2 van het Wetboek van Strafrecht). Wanneer het gaat om angstbijters, ligt hier vaak onvoldoende socialisatie of een verkeerde opvoeding aan ten grondslag en is het welzijn van het betreffende dier in veel gevallen niet optimaal. Wanneer tevens geregistreerd is door welke fokkers de hond is afgeleverd, kan worden nagegaan of het agressieve gedrag te herleiden is tot een erfelijke aanleg (dominantie agressie) of onvoldoende socialisatie. Hiervoor is het noodzakelijk, dat eigenaren en (organisaties van) fokkers bereid zijn de hiervoor benodigde informatie te registreren en ter beschikking te stellen. Aldus kunnen doeltreffende maatregelen worden genomen om het aantal agressieve honden terug te dringen.

Inzet van I&R voor de bovengenoemde doelstelling levert geen directe bijdrage aan het dierenwelzijn. Indirect kan het, zowel preventief als curatief wel bijdragen aan het voorkómen van (verdere) dierenwelzijnproblemen.

3.4 Handhaving regelgeving overheid

Handhaving Honden- en Kattenbesluit (HKB) of eventuele alternatieve regelgeving

Bedrijfsmatige honden- en kattenfokkers kunnen een deel van de verhandelde dieren voorzien van een chip en een ander deel buiten de boeken laten. Zo kunnen zij zich onttrekken aan registratie zoals verplicht is volgens het HKB en in de toekomst wellicht volgens een andere regeling. Onder de regelingen zoals die tot nu toe gelden, ontbreken de instrumenten om hier effectief tegen op te treden. De nieuwe eigenaar zal hier niet naar vragen. De opsporing en de handhaving van inentings- en andere wettelijke verplichtingen op grond van het HKB worden daarmee bemoeilijkt en deels onmogelijk gemaakt. Ook wanneer het HKB zou worden vervangen door een compactere regelgeving, is I&R een belangrijk handvat voor handhaving van de daarin opgenomen bepalingen. I&R is een middel om fokkers en handelaren zichtbaar en traceerbaar te maken

Inzet van het middel voor de bovengenoemde doelstelling levert geen directe, maar wel een indirecte bijdrage aan het dierenwelzijn, doordat het toezicht en opsporing ondersteunt.

Mishandeling en verwaarlozing

Dankzij een I&R-plicht kan een eigenaar of fokker die zich schuldig maakt of heeft gemaakt aan ernstige verwaarlozing of mishandeling van zijn hond of kat, worden achterhaald. (Ter illustratie: in de landelijke dagbladen verscheen op 5 sept. jl. een berichtje dat via een chip een eigenaar van een Duitse herder was getraceerd en aangehouden op verdenking van dierenkwelling. Het dier was door middel van aan het lijf gebonden stenen moedwillig verdrongen). Geconstateerd moet worden, dat het ook mét I&R vaak moeilijk zal zijn te bewijzen dat de eigenaar het dier zelf heeft mishandeld of tekort is geschoten in de zorgplicht.

Inzet van het middel voor de bovengenoemde doelstelling levert wellicht een indirecte bijdrage aan het dierenwelzijn, doordat er een preventief effect van uit.

Handhaving overige regelgeving

Een centrale identificatie en registratie van alle honden zou ten dienste kunnen staan van het innen van belastingen, zoals hondenbelasting, omzetbelasting of inkomstenbelasting.

Inzet van het middel voor de bovengenoemde doelstelling levert geen directe of indirecte bijdrage aan het dierenwelzijn.

3.5 Zwerfdieren

Een I&R-plicht leidt tot kostenbesparing bij de opvang van zwerfdieren. Als iedere hond (en kat) geregistreerd staat, en de geregistreerde eigenaar verantwoordelijk kan worden gesteld voor de opvangkosten, kan dit een aanzienlijke lastenverlaging betekenen in de sfeer van de algemene middelen. De gemiddelde kosten van de opvang van honden,

katten en overige dieren zonder eigenaar inclusief bijkomende behandelingen, vervoer en destructie bedroegen in Nederland voor 2004 circa € 15 miljoen⁹.

Wanneer de dieren geïdentificeerd en geregistreerd zijn kan de eigenaar worden aangesproken op de wettelijke zorgplicht voor zijn hond (of kat), terwijl bovendien de goedwillende eigenaar zijn hond sneller terug heeft en daarmee het aantal opvangdagen kan worden verminderd.

Juist voor katten geldt het argument dat I&R sterk kan bijdragen tot het inzichtelijk maken van het zwerfdieren probleem. Niet alleen veroorzaakt de agressiviteit van zwerfkatten een probleem voor de omgeving, tevens zijn er aanwijzingen dat deze groep van onbekende grootte een mogelijke bedreiging vormt voor onze inheemse fauna, waaronder reptielen, amfibieën, vogels en kleine zoogdieren die op basis van de Flora en Fauna wet een beschermde status hebben. Bij de bestrijding van de overlast die zwerfkatten veroorzaken kan de vaststelling dat een dier niet is geregistreerd worden gezien als een indicatie dat het om een zwerfkatt gaat. Deze methode zal tevens leiden tot een stijging van het draagvlak voor I&R onder kattenhouders (ook niet-raskatten houders).

Indien zich een ramp op grote schaal voordoet (analoog aan de situatie in Enschede), worden niet alleen de mensen, maar – separaat – ook de dieren uit het gebied gehaald. Deze gaan naar een aparte opvang. Het naderhand traceren van de eigenaar is bij het ontbreken van een I&R-plicht deels onmogelijk.

Een groter deel van de opgevangen dieren zal met behulp van dit middel (eerder) bij de rechtmatige eigenaar terugkomen. Dit betekent minder dagen asielopvang. Deze opvang brengt vaak veel stress voor het dier met zich mee.

Geconstateerd wordt dat er tussen partijen verschil van inzicht is over de waarde en proportionaliteit die moet worden toegedicht aan het middel I&R in relatie tot elk van de bovengenoemde doelen (zie tabel 2).

4. WAT GEBEURT ER AL EN WAT MIST?

Identificatie en registratie die nu al wordt uitgevoerd

Volgens recente informatie worden in Nederland ongeveer 1,8 miljoen honden en 3,3 miljoen katten gehouden. Ruim de helft van de honden en een beperkt deel (naar schatting circa 5%) van de katten is op enigerlei wijze reeds geregistreerd.

- o Honden met een stamboom staan geregistreerd bij de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied, het gaat om 500.000 tot 600.000 honden van door de FCI erkende rassen. Een voorwaarde voor het verstrekken van een stamboom is dat de dieren van een chip zijn voorzien.
- o De Vereniging van Beroepsmatige Kennelhouders (VBK) werkt momenteel aan de afronding en verdere verfijning van software (PRenT), waarmee leden de afstammingsregistratie op gestandaardiseerde wijze kunnen uitvoeren.
- o Ook voor niet door de FCI erkende rassen wordt inmiddels een vergelijkbare afstammingsregistratie opgezet.
- o Op grond van een Europese verordening¹⁰ moeten bij grensoverschrijdend verkeer van honden en katten de dieren geïdentificeerd zijn. Vanaf 2008 is de chip de enige aanvaarde identificatiemethode.
- o Honden en katten van particulieren die hun dier vrijwillig bij de dierenarts van een chip laten voorzien en deze vervolgens laten registreren. Deze registraties zijn bedoeld om snelle hereniging met de eigenaar mogelijk te maken. In Nederland kennen we een aantal van deze databanken.
 - o **NDG** (Nederlandse Databank Gezelschapsdieren, www.databankgezelschapsdieren.nl):

⁹ De gezelschapsdierensector: feiten en cijfers, Forum welzijn gezelschapsdieren, november 2005

¹⁰ COM (2000)529-C5-0477/2000-2000/0221(COD)

De Registratie vindt plaats door middel van een inschrijfformulier dat bij de dierenarts verkrijgbaar is. Na inschrijving krijgt de eigenaar een kaart die kan worden ingelegd in het dierenpaspoort of inentingsboekje. Dit is tevens een mutatieformulier. Het bestand beslaat circa 800.000 dieren (honden en katten).

- o **Stichting CHIP** (Centraal Huisdieren Identificatie Punt, www.stichtingchip.nl). Voorheen bekend als VETAIR. Geeft geen registratiegegevens vrij via internet. Wel is na te gaan of een nummer bekend is bij de stichting. Als dit het geval is, kan contact met hen worden opgenomen voor meer informatie. Stichting CHIP is voor het thuisbrengen van gevonden dieren 24 uur per dag bereikbaar, ook in het weekend.
- o **Petlook** (www.petlook.nl) : is een on-line databank. Registratie is gratis. Dit betekent wel dat de gegevens gebruikt kunnen worden voor promotie doeleinden.
- o **Daisyweb** (www.daisy.nl) : is een databank die zich vooral richt op het registreren van dieren die bij dierenartsenpraktijken en/of dierenasielen bekend zijn. Ook registreren via internet of het wijzigen van de registratiegegevens via internet behoort tot de mogelijkheden.
- o **VBK** (Vereniging van Beroepsmatige Kennelhouders, www.kennelhouders.nl). Dit is een organisatie van beroepsmatige hondenfokkers. Doel van de vereniging is het bevorderen van een goede manier van fokken van honden en het verschaffen van informatie aan (toekomstige) eigenaren van honden. De honden die via de aangesloten leden zijn gekocht kunnen worden geregistreerd in de databank. Men kan ook on-line de registratiegegevens aanpassen. Tevens worden de volgende gegevens geregistreerd: afstamming registratie op kennelniveau, herkomst registratie op kennelniveau, centraal registreren herkomst hond (welke hond van welke kennel), eigenaren registratie op kennelniveau, registratie kenmerken (hondenmeldpunt), registratie kenmerken op kennelniveau, registratie handelingen (medicatie enz), registratie preventieve gezondheidszorg
- o **RCA** (Registration Companion Animals, www.rca-databank.nl) : is een on-line databank, waar 50 Nederlandse dierenasielen registratiegegevens invoeren. Deze registratiegegevens worden uitsluitend gebruikt om gevonden dieren zo snel mogelijk te herenigen met hun eigenaren. De RCA databank is een zelfstandige stichting zonder winstoogmerk en is onderdeel van de afdeling Rotterdam van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren.
- o **HMP** (www.hondenmeldpunt.nl) : hondenmeldpunt is een on-line databank waarin eigenaren naast eigenaar gegevens ook gegevens met betrekking tot gezondheid en gedrag kunnen registreren.
- o Voorheen stonden de "bedrijfsmatige" honden geregistreerd bij de Stichting Registratie Gezelschapsdieren Nederland (SRGN). Deze stichting is inmiddels opgeheven en sinds het in werking treden van de Vrijstellingsregeling dierenwelzijn worden geen nieuwe honden meer aan het bestand toegevoegd. Het databestand bij de SRGN beslaat circa 200.000 honden. Het bestand zal snel verouderen.

Door enkele (dierenbeschermings)organisaties worden (toekomstige) eigenaren van hond of kat structureel aangeraden hun huisdier te laten chippen. Met enige regelmaat worden er acties gevoerd, waarbij eigenaren in de gelegenheid worden gesteld hun huisdier tegen gereduceerd tarief te laten identificeren en registreren. Een voorbeeld hiervan is de Maand van het chippen, die wordt georganiseerd en ondersteund door een aantal partijen in de sector en in 2005 voor het eerst is georganiseerd.

Doordat dieren die zijn overleden niet altijd worden afgemeld, zijn de verschillende bestanden in meer of mindere mate vervuild. Dit maakt het moeilijk een exact beeld te krijgen van het aantal levende geregistreerde dieren.

Zoeken naar eigenaargegevens

Op het internet zijn diverse zoekmachines beschikbaar waarmee met een druk op de knop alle databanken worden doorzocht:

www.chipnummer.nl

www.kennelhouders.nl

www.hondenmeldpunt.nl

www.chipdatabase.nl (achter wachtwoord)

www.daisy.nl (doorzoeken van databank door aanklikken van betreffende databank)

Tevens zijn er zoekmachine die verder zoeken dan alleen Nederland:

www.petmaxx.com

www.europetnet.com

Registreren van gezondheids- en gedragsproblemen.

Op www.hondenmeldpunt.nl kunnen eigenaren gegevens registreren aangaande gezondheid en gedrag van hun honden. Is de betreffende hond afkomstig van een deelnemende fokker of handelaar, dan worden de gegevens gekoppeld aan het betreffende kennel managementsysteem.

5. SITUATIE IN ENKELE ANDERE LANDEN

In een aantal Europese landen, zoals Denemarken, Zweden, Frankrijk, België, Zwitserland en Italië is er een verplichte I&R regeling. In al deze gevallen is deze alleen van toepassing op honden. In de meeste gevallen vindt registratie plaats in één centrale databank en zijn de gegevens 24 uur per dag bereikbaar voor specifieke doelgroepen, zoals politie, reddingswerkers en dierenartsen. In andere landen, waaronder Groot-Brittannië is er de verplichting dat de hond een identificatiemiddel draagt, waarop (ook) de naam en adres en/of telefoonnummer van de eigenaar zijn vermeld. Op vertreding staat een boete. Op dit moment probeert men in Groot-Brittannië via diverse projecten op vrijwillige basis zo veel mogelijk honden geïdentificeerd en geregistreerd te krijgen. Dit traject is gestart in 2003 en loopt voor 5 jaar. Als er dan niet meer dan 70% deelname is, zal de Engelse overheid daarna een verplichte I&R invoeren.

6. OPTIES VOOR DE UITVOERING EN CONTROLE

Voor de uitvoering en controle van een I&R systeem zijn er verschillende opties denkbaar (zie ook tab. 3):

- **Vrijwillige I&R**
- **Verplichte I&R (direct of indirect)**

6.1 Vrijwillige I&R

Dit betreft feitelijk de huidige situatie. Dit betekent een voortzetting van de overeengekomen wijze waarop binnen de georganiseerde rashonden en – kattenfokkerij de dieren worden geïdentificeerd en geregistreerd en daarbuiten honden en katten op initiatief van de eigenaar kunnen worden geïdentificeerd en geregistreerd bij één van de beschikbare registrerende instellingen. Hierbij wordt de regulering en uitvoering overgelaten aan verenigingen en overige marktpartijen.

Binnen dit vrijwillige systeem valt nog winst te behalen, wanneer I&R intensiever wordt gepromoot en de uniformiteit en uitwisselbaarheid van de geregistreerde gegevens worden verbeterd.

Een variant op vrijwillige certificatie is een **vrijwillig gecertificeerd I&R systeem**.

Een (groot) gedeelte van de fokkers is gericht op het goed uitoefenen van hun hobby of beroep. Bij deze groep is er steeds vraag naar informatie, kennis en terugkoppeling van kopers. Hiermee willen ze hun product verbeteren. Zij willen zichtbaar zijn, staan achter hun product en nemen hun verantwoording. Voor deze groep is I&R een essentieel

onderdeel van de bedrijfsvoering immers het is het middel bij uitstek om de vergaarde informatie goed te ordenen. Het kan in hun voordeel werken om dit op een duidelijke manier aan de buitenwereld te communiceren om zo hun klantenpotentieel te vergroten. Zij doen dit met een product certificaat. Dit certificaat geeft aan dat achter het fokken van de pup of kitten een beleid zit dat zich richt op preventieve zorg (gezondheid en gedrag), verantwoorde huisvesting en verzorging, omgang, goede voorlichting en begeleiding en inventarisatie en oplossing van knelpunten. I&R is hier een onderdeel van en daarom zijn alle dieren die deze fokkers afzetten geïdentificeerd.

De bruikbaarheid van de geregistreerde gegevens kan worden vergroot, wanneer betrokken organisaties, zoals Raad van Beheer en VBK, gezamenlijk het initiatief nemen om protocollen op te zetten waaraan I&R moet voldoen, hoe informatie wordt vergaard en hoe hiermee moet worden omgegaan. Met deelnemers worden duidelijke afspraken gemaakt dat de verkregen informatie niet vrijblijvend is en dat als blijkt uit de verkregen informatie dat handelen geboden is dit ook gedaan moet worden.

Organisatie(s) verplichten zich ertoe aan de hand van de vergaarde informatie te kijken hoe en op welke onderdelen extra ondersteuning nodig is richting de fokkers (onderzoek, scholing, inschakelen van deskundige). Bij dit alles moet rekening worden gehouden met de bepalingen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

Pups en kittens van fokkers die de I&R toepassen volgens de gemaakte afspraken krijgen een certificaat waarin het identificatienummer is opgenomen.

6.2 Wettelijk verplichte I&R

Voor een wettelijk verplichte I&R zijn de volgende opties denkbaar:

- I. Uitvoering en toezicht door private instanties. Overheid houdt hier toezicht op. Hierbij zijn er 2 opties.
 - Controle wordt op grond van een convenant uitbesteed aan een privaatrechtelijk instantie zonder openbaar gezag. De overheid houdt toezicht op controle. Overheid blijft daarbij verantwoordelijk voor toezicht en opsporing;
 - Er is een privaatrechtelijke controle-instelling die wettelijk is voorzien. Het is een zelfstandig bestuursorgaan (zbo). Overheid blijft daarbij verantwoordelijk voor opsporing en toezicht.
- II. Uitvoering door private partijen. Toezicht door de overheid;
 - Uitvoering uitbesteden aan een privaatrechtelijk instantie zonder openbaar gezag op grond van een convenant;
 - Uitvoering door een privaatrechtelijke instantie waaraan openbaar gezag is toegekend Het is een zbo.
- III. Uitvoering en toezicht door de overheid;
- IV. Wettelijk verplichte certificatie. Sector regelt certificatie. I&R is één van de voorwaarden voor certificatie.

Al deze opties zijn juridisch uitvoerbaar. In alle gevallen, behalve in de laatste optie wordt een I&R plicht opgenomen in de wet. De verplichting geldt voor de eigenaar van het dier. In de laatste optie is er een wettelijk plicht tot certificatie en gecertificeerde instellingen zijn verplicht hun dieren te identificeren en te registreren. Het is denkbaar dat hier ook de verplichting aan wordt toegevoegd dat deze instellingen alleen dieren mogen verhandelen en/of behandelen die geïdentificeerd en geregistreerd zijn. In deze optie is er dus een deel van de in Nederland aanwezige honden katten waarvoor de verplichting niet geldt.

In bijlage 2 en tabel 3 zijn deze opties verder uitgewerkt.

7. SCHETS VAN DE WIJZE WAAROP ALGEHELE I&R IN DE PRAKTIJK ZOU KUNNEN WORDEN INGEVULD

In de onderstaande paragrafen wordt aangegeven op welke wijze een algehele I&R naar de mening van de leden van de werkgroep zou kunnen worden ingevuld. Op onderdelen heeft LNV een andere visie. Dit wordt in hoofdstuk 8 nader gespecificeerd. In bijlage 3 is aangegeven hoe de verantwoordelijkheden zijn verdeeld.

7.1 *Reikwijdte*

De vraag moet aan de orde worden gesteld of een verplichte I&R van toepassing moet zijn op honden én katten.

Honden zijn strikter aan mensen gebonden dan katten. Een groot deel daarvan is al geïdentificeerd en geregistreerd in afstammingsregistraties. Een ander deel is geregistreerd in een van de eigenarenregistraties. De groep honden die daar buiten valt, is aan eigenaren gebonden en kan in kaart worden gebracht.

Geconstateerd wordt dat in andere landen waar I&R verplicht is, zoals Denemarken, Zweden, Frankrijk, België, Italië en Zwitserland, dit alleen betrekking heeft op honden.

Verplichte I&R voor katten zal aanzienlijk moeilijker te realiseren zijn, omdat een grote groep katten van niemand is en fokkers en handelaren een veel kleinere rol spelen. Het zijn de “boerenkatten” en de “vrije stadskatten”, de katten die wel bij mensen horen maar niet echt van mensen zijn. Het zijn de dieren die hun eigen voortplanting regelen en waarvan de populatie-omvang door mensen hooguit wordt beperkt (door ingrijpen achteraf). Het zijn echter juist de grote aantallen weggelopen en zwerfkatten waardoor de asielen vollopen. Een verplichte I&R dwingt eigenaren tot het nemen van verantwoordelijkheid voor hun huisdier, dus ook de boerenkatten.

Hoewel het Forum vindt dat de voorgestane verplichte I&R idealiter van toepassing zou moeten zijn op honden én katten, kiest het Forum er voor de verplichting vooralsnog alleen op honden van toepassing te laten zijn.

Overigens moet worden gemeld, dat bij de raskatten een ontwikkeling is te zien, waarbij de in afstammingsregistraties opgenomen dieren in toenemende mate worden geïdentificeerd. Daarmee wordt de missing link tussen de dieren en de reeds bestaande afstammingsregistraties aangebracht. Raskatten maken weliswaar slechts 5% van de totale populatie uit, maar binnen deze groep komen wel de meeste problemen voor. Per 1 januari 2007 stellen de bij de FIFé aangesloten verenigingen het chippen van fokdieren verplicht. Ook door de “onafhankelijke” verenigingen worden stappen in die richting gezet.

Van zowel de raskatten als van de “bastaardkatten” die in huisgezinnen worden gehouden, is een klein deel opgenomen in eigenarenregistraties. Met een algehele I&R-plicht voor katten zal geen 100% dekkingsgraad gerealiseerd worden, maar een sterke toename van het percentage geïdentificeerde en geregistreerde katten zal zeker haalbaar zijn. De grote groep katten die van niemand zijn zullen ook in een verplicht systeem niet geregistreerd worden, maar op die wijze wel een duidelijker te onderscheiden zijn.

7.2 *Identificatie*

Honden moeten worden geïdentificeerd en geregistreerd op één van de volgende momenten.

- Binnen zeven weken na de geboorte, maar in ieder geval voordat het dier wordt verkocht of weggeven. In praktijk kan gedacht worden aan een moment voor eerste enting met koppeling aan paspoort en eerste gezondheidsonderzoek. Hier kan dan vaak een lager tarief voor worden gehanteerd.
- Direct na invoer. Op basis van een Europese verordening¹¹ mogen alleen geïdentificeerde dieren worden ingevoerd. Direct na invoer zorgt de eigenaar/importeur voor opname in de basisregistratie.

¹¹ COM (2000)529-C5-0477/2000-2000/0221(COD)

- Wanneer een niet geïdentificeerd (zwerf)dier wordt opgenomen in een asiel (of eventueel door een particulier). De dieren worden geïdentificeerd door dierenartsen of door bedrijfsmatige chippers. Voor deze laatste groep moeten heldere criteria worden vastgesteld.

7.3 Registratie

7.3.1 De data

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de basisregistratiegegevens en aanvullende registratiegegevens

A. Basisregistratie

De volgende gegevens behoren tot de Basisregistratie:

- o Chipnummer (+ indien van toepassing stamboeknummer)
- o Gegevens van het dier (ras, geslacht, geboortedatum)
- o Naam, Adres en Woonplaats (NAW) gegevens + Uniek bedrijfsnummer (UBN) van de eigenaar bij eerste inschrijving (fokker/handelaar/importeur/evt. asiel)
- o NAW-gegevens van elke volgende eigenaar en de datum van overdracht
- o Ingeval van import: land van herkomst

De gegevens uit de Basisregistratie bieden de mogelijkheid om bevindingen over het dier vanuit meldpunten en andere bronnen te koppelen aan de herkomst (de fokker of de handelaar / importeur). Dit biedt een handvat voor toezichthouders en opsporingsambtenaren en het biedt een mogelijkheid voor terugkoppeling en correctieve acties. Uiteraard is de probleem-eigenaar (de “veroorzaker”) de eerst aangewezen om die acties aan te zetten.

Vanuit de zorgplicht en vanwege zijn juridische aansprakelijkheid voor het dier, zorgt elke eigenaar ervoor dat bij overdracht het dier op naam van de volgende eigenaar wordt gesteld. Dit is de basis voor oplossingen in alle situaties waarin het vinden (aanspreken) van de eigenaar van belang is (van verdwalen tot en met vervolgen).

De **basisregistratie** kan, afhankelijk van de beoogde doelstellingen, worden uitgebreid met de volgende vormen van registratie.

- B. **Afstammingsregistratie.** Indien de basisregistratie wordt uitgebreid met de ouders van het dier (voor zover bekend) kan het registratiebestand worden gebruikt om specifieker te zijn over de genetische herkomst van gesignaleerde problemen. Het wordt dan mogelijk om voorstellen voor oplossingen aan te reiken aan degenen die eigenaar (veroorzaker) van het probleem zijn. Strikt genomen kan worden volstaan met de chipnummers van de beide ouders. Voor rashonden is een afstammingsregistratie aanwezig. Dit is ook het geval voor honden die afkomstig zijn van fokkers die lid zijn van de VBK.

- C. **Kenmerkenregistraties.** Aan de bovengenoemde registratie kunnen ‘bevindingen’ (ziekten, afwijkingen, gedrag, etc.) worden gekoppeld. Op basis van deze **Kenmerkenregistraties** kan de sector analyserend, voorlichtend, bewustmakend, sturend, certificerend en zelfs corrigerend optreden. De kenmerkenregistratie wordt opgebouwd vanuit diverse bronnen (meldpunten), maar ook vanuit vrijwillige metingen op initiatief van eigenaren en fokkers. Voor een groot deel van de rashonden zijn er nu reeds kenmerken geregistreerd. Dit is ook het geval voor een deel van de honden die afkomstig zijn van fokkers die lid zijn van de VBK.

De KNMvD bepleit in dit verband de instelling van een zogenaamd “**Gezelschapsdieren Carnet**”. Dit instrument vormt op de eerste plaats de basis voor het Veterinaire Meldpunt.

In de praktijk wordt het Gezelschapsdieren Carnet zodanig gepositioneerd, dat naast de initiële registratie (basis- en afstammingsregistratie) er per dier een (elektronisch) blad wordt toegevoegd. Dit Carnet is via internet

bereikbaar voor daartoe geautoriseerde personen of instanties. Dierenartsen zetten daar hun ziekte-/erfelijkheids-/vaccinatiegegevens in. Dit Gezelschapsdieren Carnet wordt zo ingericht, dat vooraf gedefinieerde afwijkingen eenvoudig gecodeerd kunnen worden ingevoerd in het carnet. Daarmee wordt in feite een mutatie doorgevoerd.

Ten aanzien van de afwijking wordt in de codering ook de categorisering van de melding (1^e lijn, 2^e lijn, deskundige, laboratoriumuitslag, beoordelingscommissie) opgenomen. Uit onderzoek blijkt, dat de bereidheid bij dierenartsen zeer hoog is om vooraf overeengekomen afwijkingen te registreren in het Carnet. Een voorwaarde hierbij is, dat invoer gestandaardiseerd en zeer eenvoudig is en inpasbaar is in de praktijkadministratie.

Het is voorstelbaar dat ook andersoortige instituten, bijvoorbeeld een instelling die test op afwijkingen in gedrag, de mogelijkheid hebben om kenmerken in te voeren in te registratie.

7.3.2 De betrokken personen

Onderscheid moet worden gemaakt tussen: invoeren van de gegevens, muteren van de gegevens, opslaan/bewaren van de gegevens en aflezen van de gegevens. Voor al deze handelingen zijn op dit moment verschillende personen of instanties bevoegd.

- Invoer van gegevens.

A) De persoon die de dieren identificeert (chipper, dierenarts) controleert de registratiegegevens die horen bij het geïdentificeerde dier en voert deze in. De eerste eigenaar ontvangt een bevestiging, die tevens een mutatiekaart bevat.

B) De dierenarts voert gegevens over gediagnosticeerde afwijkingen in. Eventueel te benoemen andere personen (bijv. gedragdeskundigen) kunnen andere kenmerken invoeren.

- Opslaan en beheer van gegevens.

De gegevens worden vastgelegd en beheerd door private registrerende instanties binnen de sector. Deze instanties zijn erkend door de overheid (bijvoorbeeld zoals dat het geval is voor organisaties die gesloten pootringen voor beschermde vogels uitgeven). De criteria waaraan de registrerende instanties moeten voldoen worden aangereikt door de overheid.

- Mutatie van gegevens.

Bij wisseling van eigenaar zendt de nieuwe eigenaar het mutatieformulier in naar de registrerende instantie. Hij ontvangt het mutatieformulier van de vorige eigenaar, die het mede ondertekent. De nieuwe eigenaar ontvangt een bevestiging van registratie + nieuw mutatieformulier (voor evt. latere overdracht).

- Gebruik van gegevens

De registrerende instanties verplichten zich de registratiegegevens toegankelijk te maken voor nader aan te wijzen personen en instanties ten behoeve van tracering en onderzoek op individueel en populatieniveau.

Elk van deze handelingen is een 'verwerking' zoals bedoeld in de Wet bescherming persoonsgegevens.

7.4 Het systeem: uniformiteit en dekking

Onderdeel van een I&R verplichting zou moeten zijn dat alleen erkende instanties de data mogen registreren. Binnen het erkenningsstelsel moeten criteria worden gesteld voor de aard van de data die in alle gevallen worden geregistreerd en de wijze waarop en het format waarin deze data worden geregistreerd en beschikbaar zijn voor nader te bepalen personen en/of partijen. De registrerende instanties moeten dus werken volgens geaccepteerde normen. Onder deze voorwaarden is het geen probleem dat gegevens van dieren of familieverbanden in verschillende databanken staan. Het chipnummer is de verbindende schakel. Wanneer de databanken voldoen aan de hierboven bedoelde criteria en het juiste zoekprogramma wordt gebruikt is het voor geautoriseerde personen mogelijk in een zeer kort tijdbestek uit verschillende databanken de data te extraheren die horen bij een chipnummer.

De verplichting tot I&R betreft de eigenaar van de hond. Bij aankoop van een niet-geïdentificeerde en geregistreerde hond is de eigenaar in overtreding. De goedwillende, maar onvoldoende bewuste eigenaar van een niet-geïdentificeerd

dier, die zich bijvoorbeeld bij het eerste bezoek aan de dierenarts bewust wordt van zijn misstap heeft er belang bij een fokker of handelaar die niet-geïdentificeerde dieren aflevert te melden. Het systeem zal nooit 100% sluitend worden. Door koppeling van een aantal maatregelen kan het aantal geïdentificeerde en geregistreerde honden en katten worden gemaximaliseerd. Van deze maatregelen moeten in ieder geval deel uitmaken:

- een wettelijke verplichting inclusief toezicht op strategische plaatsen en momenten, zodat de benodigde inzet voor toezicht beperkt kan blijven;
- structurele promotie van het middel door de verschillende spelers in de sector;
- afspraken tussen spelers in de sector (bijv. organisatoren van shows en wedstrijden, pensioneigenaren, asiëleigenaren, hondenscholen, uitlaatservices, etc.) dat men alleen met eigenaren in zee gaat als deze hun dieren geïdentificeerd en geregistreerd hebben.

Op deze wijze helpt verplichte I&R het illegale deel van de handel en fokkerij in kaart te brengen en te verkleinen. Op deze wijze draagt het middel bij aan het marginaliseren van deze groep. Bij wisseling van eigenaar zendt de nieuwe eigenaar een mutatieformulier in, waarop - bij wijze van vrijwaring - ook de handtekening van de vorige eigenaar staat.

7.5 Het gebruik van de registratiedata

7.5.1 De voorwaarden

Wanneer de overheid over zou willen gaan tot verplichting, moet conform de Wet bescherming persoonsgegevens worden aangetoond, dat de verplichting noodzakelijk is voor de goede invulling van de publieke taak of voor een goede invulling van een gerechtvaardigd belang. De registrerende instanties moeten zich houden aan deze wet.

Wanneer private instanties op vrijwillige basis gegevens verzamelen en verwerken, moet bij eerste registratie en bij wisseling van eigenaar de eigenaar worden verzocht in te stemmen met het gebruik van de gegevens voor de beoogde doeleinden. Hierbij moet het voor de eigenaar helder zijn om welke gegevens en welke doeleinden het gaat.

Voor zover nodig en mogelijk wordt gebruik gemaakt van de clausules in de Wet bescherming persoonsgegevens die aangeven op welke wijze de gegevens mogen worden gebruikt voor onderzoek.

7.5.2 De toepassingen

De gegevens die zijn opgeslagen in de databank(en) worden op de volgende wijze gebruikt.

- De dierenambulances, opvangcentra en asielen zullen de gegevens gebruiken om de dieren te herenigen met hun eigenaren.
- Er wordt op voordracht van het Forum een **Panel van deskundigen** ingesteld, dat jaarlijks de beschikking krijgt over de geanonimiseerde mutaties in de kenmerkenregistraties. De gegevens worden op populatieniveau en anoniem geanalyseerd ten behoeve van statistisch onderzoek naar aard en mate van voorkomen van erfelijke gebreken. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het panel of uitbesteed aan een onafhankelijke en daartoe voldoende uitgeruste instelling. Het Panel stelt wanneer nodig op basis van de onderzoeksresultaten een plan van aanpak op met maatregelen die moeten leiden tot het terugdringen van specifieke afwijkingen tot een aanvaardbaar niveau. Voor rashonden zou dat kunnen door naar aanleiding hiervan dwingende eisen op te nemen in de fokreglementen. Voor alle honden die bedrijfsmatig gefokt worden zou dit kunnen door de maatregelen te vertalen in normen en deze op te nemen in het certificatiesysteem voor fokkers.

In een uitvoeringsbesluit kunnen doelvoorschriften worden opgenomen, die nader kunnen worden uitgewerkt in normen als onderdeel van een certificatiesysteem. Bij de uitwerking hiervan kunnen onder meer de volgende wettelijke bepalingen of wettelijke c.q. private regelingen als oriëntatiepunt dienen:

- art. 55 van de GWWD (benoemt aspecten die gereguleerd kunnen worden; tot op heden is hier echter geen uitvoering aan gegeven);
- § 11b van de Duitse Tierschutzgesetz en 'Gutachten zur Auslegung von § 11b des Tierschutzgesetzes (Verbot von Qualzüchtungen). De Gutachten is een richtlijn op basis van het wetsartikel;

- art. 5 van Convention ETS125 – Protection of pet animals van de Raad van Europa; De landen die de conventie hebben geratificeerd hebben het artikel in nationale wetgeving geïmplementeerd of hebben de conventie van directe toepassing verklaard op nationaal niveau, zoals Zwitserland;
 - De Engelse Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 en de Kennel Club ‘Accredited Breeder Scheme’.
- De resultaten van dit statistisch onderzoek worden ook gebruikt voor objectieve voorlichting en ‘risicocommunicatie’ naar de consument. Het doel hiervan is de consument bewuster en kritischer te maken en zo het koopgedrag te beïnvloeden. Zo wordt indirect ook het fokbeleid beïnvloed. Het Panel van deskundigen is verantwoordelijk voor de kwaliteit en objectiviteit van de gegevens die in dit kader worden gebruikt. Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren¹² zal de voorlichting op dit punt verzorgen.
 - De data uit kenmerkenregistraties worden door de registrerende instanties gekanaliseerd, gerapporteerd en teruggekoppeld naar de eerste eigenaar (fokker), eventueel de handelaar. Het betreft alleen de gediagnosticeerde erfelijke afwijkingen. De diagnostiek moet aan vooraf overeengekomen criteria voldoen.
 - De registratiegegevens en de resultaten van de jaarlijkse analyse worden daarnaast voor toezicht en opsporing gebruikt door de overheid. Het Panel van deskundigen zou op basis van de onderzoeksresultaten de overheid kunnen adviseren ten behoeve van het toezicht.

De adviestaken van het Panel zouden formeel in handen van het Forum kunnen worden gelegd.

7.6 Toezicht

Controle kan grotendeels worden uitgevoerd in specifieke situaties waar sprake is van mogelijk strafbare situaties en in geval van klachten. Hierbij kan worden gedacht aan situaties waarbij sprake is van: ongeoorloofd loslopen, controles in het kader van de hondenbelasting, klachten over agressie/bijtincidenten, verwaarlozing/mishandeling of overlast. Daarnaast kan op het voldoen aan de I&R verplichtingen worden gecontroleerd in het kader van (reguliere) toezicht door AID en LID. Tevens zullen in het kader van het toezicht op de naleving van de Europese verordening inzake veterinaire-rechtelijke voorschriften voor het niet-commerciële verkeer van gezelschapsdieren¹³ controles worden uitgevoerd. Wanneer op deze wijze het toezicht wordt toegespitst op specifieke controlemomenten, kan de last van het toezicht beperkt blijven. In de andere Europese landen waar er een I&R verplichting wordt de controle op vergelijkbare wijze uitgevoerd. Zo wordt in Denemarken de eigenaar van een hond die niet is geïdentificeerd en geregistreerd bestraft met een boete van € 80.- die eventueel wordt verhoogd in geval er andere strafbare feite aan de orde zijn.

Het is tevens wenselijk dat in een certificatiesysteem wordt opgenomen dat handelaren en fokkers geen dieren verkopen die niet geïdentificeerd en geregistreerd zijn en dat asielen en pensions dergelijke dieren niet opnemen. Op deze wijze kan een deel van de controletaak naar de sector en kan er sprake zijn van toezicht op controle.

7.7 Financiering van het systeem

Kostenposten

Aan het voorgestelde systeem zijn de volgende kostenposten verbonden voor:

- a. chippen en registreren;
- b. doorvoeren mutaties;
- c. gezelschapsdieren carnet (kenmerkenregistratie);
- d. panel van deskundigen;
- e. analyserend onderzoek;
- f. toezicht door overheid.

¹² Alle partijen in het Forum hebben aangegeven van mening te zijn dat dit centrum moet worden gerealiseerd.

¹³ COM (2000) 529-C5-0477/2000/0221(COD)

Uitgaande van de kostprijs van de afzonderlijke activiteiten, het gemiddelde aantal mutaties per dier op jaarbasis, de gemiddelde levensduur van een dier en het aantal te registreren dieren is een *all inclusive* registratie bedrag te berekenen, waaruit in ieder geval de kosten a t/m c kunnen worden voldaan. Dit betekent dat deze kosten door de eigenaar worden voldaan.

De kosten voor de onderdelen d. en e. moeten door de sector worden opgebracht.

De kosten voor het toezicht door de overheid kunnen beperkt blijven wanneer controle wordt gekoppeld aan specifieke toezicht- en opsporingsmomenten.

De kosten voor overige kenmerkregistraties, zoals show- of wedstrijdresultaten komen voor rekening van de organisaties/personen die direct belang hebben bij deze registratie.

Het systeem kan voor gemeenten tot een aanzienlijke kostenbesparing op de wettelijk verplichte opvang van zwerfdieren zonder eigenaar leiden.

Kosten voor de individuele eigenaar

Bij eerste registratie wordt de eigenaarbijdrage in één keer voldaan. Dit bedrag zal door de fokker / handelaar worden doorberekend aan de koper.

Uitgaande van de huidige kosten voor chip, chippen en registratie en een gemiddeld aantal mutaties van 3-5, gaat het naar schatting om een bedrag van ongeveer € 25,- tot 35,- per dier. Vergeleken met het gemiddelde aanschafbedrag (voor rashond gemiddeld € 300,- tot 680,-) en de gemiddelde jaarlijkse uitgaven voor een hond (gemiddeld € 320,-)¹⁴ is dit éénmalige bedrag bescheiden. Het werkelijke bedrag zal mede afhangen van het aantal dieren dat daadwerkelijk wordt geregistreerd. Uit eerder onderzoek bleek, dat een grote meerderheid van de hondenbezitters voorstander is van een wettelijk verplichte I&R en bereid is de bijbehorende kosten te betalen¹⁵.

8. DE VISIE VAN HET FORUM

Het Forum heeft op het onderwerp I&R niet tot een eensluidend standpunt kunnen komen. Alle leden van het Forum, behalve LNV, zijn van mening dat I&R een noodzakelijk instrument is om de in deze rapportage genoemde doelen te bereiken. Het middel zou vooral moeten worden gebruikt:

- a) voor de bestrijding van zoönosen;
- b) om inzicht te krijgen in de mate van voorkomen van erfelijke gebreken (incl. gedragsafwijkingen) en op basis van die informatie sturing te geven aan het fokbeleid en het aantal erfelijke gebreken terug te dringen. Hierbij moet niet alleen worden gedacht aan rashonden populaties, maar ook aan look-alikes;
- c) om de spelers (fokkers en handelaren van honden en katten) en dieren zichtbaar te maken, zodat het grijze circuit en daarmee de malafide fok en handel kan worden verminderd en het toezicht kan worden ondersteund.

Alle partijen, behalve LNV achten hiervoor een combinatie van verplichte I&R en certificatie noodzakelijk. De I&R plicht moet daarbij niet alleen van toepassing zijn op gecertificeerde spelers, maar op alle eigenaren van een hond en een kat.

Het ministerie van LNV is geen voorstander van een verplichte I&R voor honden en katten. Het kabinet streeft naar lastenverlichting en daar past nieuwe regelgeving die leidt tot nieuwe lasten voor de burger en het bedrijfsleven, in principe niet in. Het ministerie stelt dat hiervan alleen kan worden afgeweken wanneer een dringende reden regelgeving rechtvaardigt en het doel niet op een andere wijze is te realiseren. LNV ziet op dit moment geen overheidsdoelstellingen die een wettelijke verplichting voor I&R als instrument rechtvaardigen. LNV vindt, dat onvoldoende duidelijk is gemaakt hoe I&R bijdraagt aan een efficiëntere bestrijding van zoönosen. Eveneens vindt LNV, dat onvoldoende duidelijk is gemaakt hoe I&R daadwerkelijk kan en zal bijdragen aan sturing van het fokbeleid (op populatie- of rasniveau en op het

¹⁴ *De gezelschapsdierensector: feiten en cijfers, Forum welzijn gezelschapsdieren, november 2005*

¹⁵ *Verplichte identificatie en registratie van honden en katten: draagvlak en kosten, Research voor Beleid BV, 1997*

niveau van de fokker) en vermindering van het voorkomen van erfelijke gebreken en welke spelers de hierbij noodzakelijke taken op zich nemen. Men is van mening een dwingende sturing van het fokbeleid met behulp van I&R alleen mogelijk is als daar gedetailleerde regelgeving aan gekoppeld is. Los van het voorgaande, betekent een verplichting tot algehele I&R voor honden en katten een aanzienlijke handhavinglast voor de overheid. Gediscussieerd kan worden over de controle-intensiteit, maar feit is dat de overheid geen symboolwetgeving wil en er dientengevolge ook een serieuze handhavingcapaciteit tegenover de I&R-verplichtingen moet staan. Dit betekent hoge kosten voor de overheid voor een systeem waarin de overheid geen rechtstreekse meerwaarde ziet voor een verbetering van het dierenwelzijn.

Het bleek niet mogelijk een tussenoplossing te formuleren, die acceptabel is voor elk van de partijen.

LNV nodigt de partijen echter uit nader uit te werken:

- op welke wijze verplichte I&R bijdraagt aan een efficiëntere bestrijding van zoönosen en voor welke (typen) zoönosen dit aan de orde is.
- hoe algehele I&R kan bijdragen aan een dwingende sturing van het fokbeleid, zonder dat hiervoor gedetailleerde regelgeving noodzakelijk is.

Bijlage 1: Samenstelling van de werkgroep

- Raad van Beheer op Kynologisch Gebied (via PVH): J. Dekker
- Vereniging van Beroepsmatige Kennelhouders: W. Mennings
- Pensionhouder (via Dibevo): M. Hoogerwaard
- Dr.ing. P.O. Gerrits (Nederlandse Cat Fancy)
- Dierenbescherming: drs. E. Virginia
- Ministerie van LNV (JZ): Mr. M.A.D. Vink
- Ministerie van LNV (DL): Mr. J. Elsinghorst
- Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde: Drs. H. van Herpen
- Ir. E.J.Gubbels (Genetic Counselling Services)
- Secretaris van het Forum Welzijn Gezelschapsdieren: Drs. W.A. de Leeuw (voorzitter van de werkgroep)

Bijlage 2: verklaring van gebruikte afkortingen.

AID	Algemene Inspectiedienst van het Ministerie van LNV
CI	Certificerende instelling
(C)CvD	(Centraal) College van Deskundigen
HKB	Honden- en kattenbesluit
IRO	Identificerende en Registrerende Organisatie
KNMvD	Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde
LNV	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
NAW	Naam, Adres, Woonplaats
NSHB	Nederlands Hondenstamboek
PVH	Platform Verantwoord Huisdierenbezit
RAD	Regeling Agressieve Dieren
RvA	Raad voor Accreditatie
UBN	Uniek Bedrijfsnummer
VBK	Vereniging Beroepsmatige Kennelhouders
zbo	Zelfstandig bestuursorgaan

Bijlage 3: uitwerking van de verschillende opties voor een wettelijk verplichte I&R

Voor een wettelijk verplichte I&R zijn er verschillende opties denkbaar. Onderstaand zijn deze opties weergegeven

1. Uitvoering en toezicht door private instanties. De overheid houdt hier toezicht op.

Deze optie kan op 2 manieren worden ingevuld.

- I. Combinatie van:
 - a. uitbesteden van de uitvoering d.m.v. een convenant
en
 - b. toezicht op controle
- II. Een privaatrechtelijke controle-instelling die wettelijk is voorzien

I. Toezicht op controle

(NB: zie voor het uitbesteden van uitvoeringswerkzaamheden aan een private instelling onder optie 2-I, hier wordt alleen op het toezicht ingegaan)

Belangrijkste kenmerken:

- het door de overheid op basis van afspraken met het bedrijfsleven afstemmen van de eigen toezichtactiviteiten op de activiteiten van een andere, privaatrechtelijke instantie;
- bedrijfsleven moet initiatief nemen;
- overheid blijft verantwoordelijk voor toezicht en handhaving.

Vormen:

- a. vrijwillige privaatrechtelijke controle- of keuringsinstelling;
- b. certificatie;
- c. bedrijfscontrolesysteem.

a. Juridisch uitvoerbaar?

Ja

b. Juridische consequenties:

- I&R-plicht in wetgeving opnemen;
- zie onder c.

c. Consequenties voor toezicht en handhaving:

- de overheid blijft verantwoordelijk voor toezicht en handhaving van wettelijke normen;
- strafrechtelijke handhaving is sowieso een overheidstaak;
- toezichtarrangement overheid – controlerende instelling vereist;
- controlerende instelling moet eigen sancties hebben bij niet- naleving;
- het overheidstoezicht kan efficiënter, mits alle “bedrijven” (fokkers, handelaars, asielen) deelnemen. Het gaat om vrijwillig door het bedrijfsleven vormgegeven controlesystemen, dus bedrijven zijn niet verplicht zich aan te sluiten. Overheid moet toezicht houden op niet-deelnemers (die wel aan de wettelijke I&R plicht moeten voldoen). Verwachting is dat niet elke fokker/handelaar zich zal aansluiten, zodat overheidstoezicht nodig is. Hoe dan ook blijft overheid verantwoordelijk voor toezicht, dus moet er capaciteit beschikbaar zijn.

d. Overige opmerkingen:

- toezicht op controle past in het overheidsbeleid (overdragen verantwoordelijkheden aan sector);
- echter: het betreft hier nieuwe normen/taken, dus hoe dan ook een toename van regelgeving, lasten voor bedrijfsleven en lasten voor overheid (en dat past niet zo goed in kabinetsbeleid). Hierbij moet wel worden opgemerkt dat er nu al meer dan 60% I&R bij honden is, zodat de toename van de lasten voor het totale bedrijfsleven relatief beperkt is. Nu worden deze kosten echter vrijwillig gemaakt.

II. Een privaatrechtelijke controle-instelling die wettelijk is voorzien

Aan de privaatrechtelijke instelling wordt het volledige toezicht opgedragen, de overheid beperkt zich tot opsporing van strafbare feiten (i.t.t. toezicht op controle, dan blijft de overheid bevoegd zelf toezicht te houden)

De instelling is een zbo, waarop toezicht door de overheid plaatsvindt.

a. Juridisch uitvoerbaar?

Ja

b. Juridische consequenties:

- I&R-plicht in wetgeving;
- nieuwe zbo's worden in beginsel publiekrechtelijk vormgegeven. Er moeten goede argumenten zijn om aan een privaatrechtelijke organisatie openbaar gezag toe te kennen. Eerst moet worden bekeken of de privaatrechtelijke instantie niet op een andere wijze bij de bestuurstaak kan worden betrokken.
- Er worden door de overheid geen privaatrechtelijke organisaties opgericht met het oogmerk daaraan openbaar gezag toe te kennen. Het zou dus om een bestaande private instantie moeten gaan waaraan openbaar gezag wordt toegekend.
- geen volledige ministeriële verantwoordelijkheid;
- vermindering mogelijkheden controle door Staten-Generaal;
- een zbo moet bij wet worden ingesteld. Verder moet onder meer de inrichting van het bestuur, wijze van benoeming, schorsing en ontslag, de verhouding tussen de minister en het zbo, de bekostiging van het zbo, het financieel toezicht, (financieel) jaarverslag, de rechtspositie van het personeel en de goedkeuring van tarieven en reglementen bij wet worden geregeld.

c. Consequenties voor toezicht en handhaving:

- de overheid houdt geen toezicht op de naleving;
- wel moet de overheid strafbare feiten opsporen; het zbo is daartoe niet toe bevoegd
- voorzien moet worden in een goede overdracht van informatie door de controle-instelling aan de overheid.

d. Overige opmerkingen

- Het is een zwaar instrument, lijkt niet haalbaar (justitie, ministerraad, Raad van State) voor dit onderwerp.

2. Uitvoering door private partijen. Toezicht door de overheid.

Opties voor uitvoering door een private instantie:

I. uitbesteden aan een privaatrechtelijke instantie zonder openbaar gezag

II. privaatrechtelijk instantie met openbaar gezag (zbo)

I. Uitbesteden aan privaatrechtelijke instantie zonder openbaar gezag o.g.v. convenant

a. Juridisch uitvoerbaar

- Ja

b. Juridische consequenties

- I&R-plicht in wetgeving
- convenant sluiten met een private instantie
- hierbij moet rekening worden gehouden met Europese aanbestedingsregels. Afhankelijk van het bedrag waarop de uitbesteding betrekking heeft, kan het niet zonder meer aan bestaande private instanties worden gegund, die zich nu al met I&R bezighouden.
- de minister blijft verantwoordelijk

c. Consequenties voor toezicht en handhaving

- er moet bij de overheid voldoende capaciteit beschikbaar zijn voor toezicht en handhaving

- in de overeenkomst moet wel worden geregeld dat de overheid voldoende informatie krijgt van de private uitvoeringsinstantie
- d. Overige opmerkingen

II. Privaatrechtelijke instantie waaraan openbaar gezag is toegekend (zbo)

- a. Juridisch uitvoerbaar
- Ja
- b. Juridische consequenties
- I&R-plicht in wetgeving
 - zie voor consequenties zbo onder optie 1-II
- c. Consequenties voor toezicht en handhaving
- er moet bij de overheid voldoende capaciteit beschikbaar zijn voor toezicht en handhaving
 - in de overeenkomst moet worden geregeld dat de overheid voldoende informatie krijgt van het zbo
- d. Overige opmerkingen
- Gelet op onder meer het kabinetsbeleid, de aanwijzingen voor de regelgeving en het onderwerp (welzijn gezelschapsdieren), lijkt dit instrument niet haalbaar. Voorzover er al een privaatrechtelijke instantie is die met de uitvoering van I&R-werkzaamheden kan worden belast, lijkt het niet noodzakelijk daaraan openbaar gezag toe te kennen.

3. Uitvoering en toezicht door de overheid.

- a. Juridisch uitvoerbaar
- Ja
- b. Juridische consequenties
- I&R-plicht in wetgeving
- c. Consequenties voor toezicht en handhaving
- er moet bij de overheid voldoende capaciteit beschikbaar zijn voor toezicht en handhaving
- d. Overige opmerkingen
- Vraag of dit haalbaar is, gelet op het kabinetsbeleid dat er minder regels moeten komen, administratieve lasten moeten dalen en dat er meer verantwoordelijkheden aan de sector moeten worden overgedragen.
 - Voor de haalbaarheid is ook van belang of de overheid een voldoende handhavingcapaciteit beschikbaar heeft, het moet geen symboolwetgeving zijn.

4. Wettelijk verplichte certificatie. Sector regelt certificatie. I&R is één van de voorwaarden voor certificatie.

- a. Juridisch uitvoerbaar
- Ja
- b. Juridische consequenties
- onderdeel van wetgeving (gedetailleerde wettelijke voorschriften)
 - CI's aangewezen door minister
 - bij verplichte certificatie zijn rechtsgevolgen verbonden aan certificaat
 - CI's zijn zbo's. Zie voor de juridische consequenties daarvan optie 2-II. Opmerking die hierbij kan worden gemaakt is dat de zbo-status van een CI minder discutabel lijkt dan de zbo-status van een instantie die belast is met de uitvoering van I&R)
- c. Consequenties voor toezicht en handhaving
- Afhankelijk van de gekozen vorm (voorwaardelijk of onvoorwaardelijk; zie rapport certificatie).

Toezicht

i. onvoorwaardelijke toelatingsvariant

- door CI en overheid.
- De CI houdt toezicht op de naleving van de eisen waaraan moet worden voldaan om een certificaat te verkrijgen.
- De overheid ziet niet toe op het voldoen aan de certificatie-eisen, maar kijkt alleen of een bedrijf een certificaat heeft of niet. De overheid houdt alleen toezicht op de naleving van overige wettelijke eisen. Wel is de overheid verantwoordelijk voor het 1-lijns toezicht op de wijze waarop certificaathouders met het certificaat omgaat.
- De minister moet ook toezicht houden op de CI (kan de aanwijzing van de CI schorsen of intrekken). Om dubbel toezicht op CI's te vermijden, moeten afspraken met de RvA worden gemaakt.

ii. voorwaardelijke toelatingsvariant

- door CI en overheid. De overheid houdt zowel toezicht op de naleving van de wettelijke eisen als op het voldoen aan de certificatie-eisen zelf. Er is dus sprake van een "dubbel" systeem.
- De minister moet ook toezicht houden op de CI (kan de aanwijzing van de CI schorsen of intrekken). Om dubbel toezicht op CI's te vermijden, moeten afspraken met de RvA worden gemaakt.

Handhaving

i. onvoorwaardelijke toelatingsvariant

- CI kan certificaat schorsen of intrekken
- overheid handhaaft alleen wettelijke voorschriften
- overheid kan strafrechtelijk en bestuursrechtelijk handhaven

ii. voorwaardelijke toelatingsvariant

- CI en overheid kunnen certificaat schorsen of intrekken
- overheid handhaaft zowel de doelvoorschriften als de detailnormen (certificatienormen)
- overheid kan strafrechtelijk en bestuursrechtelijk handhaven

d. Overige opmerkingen

- Het is de vraag of dit instrument haalbaar is, gelet op het kabinetsbeleid. Zwaar instrument voor welzijn van gezelschapsdieren.

Bijlage 4: Verantwoordelijkheidsverdeling bij verplichte I&R

Fokker/handelaar/importeur is verantwoordelijk voor:

- het identificeren en registreren van zijn pups;
- het registreren van de honden die zij invoeren;
- 'afmelden' bij verkoop aan nieuwe eigenaar.

Identificeerder is verantwoordelijk voor:

- identificatie van fokker/handelaar/importeur;
- het juist uitvoeren van de identificatie en registratie van de dieren;
- afgifte van registratie- en overschrijvingsbewijs;
- verwerking van geregistreerde gegevens.

Nieuwe eigenaar is verantwoordelijk voor:

- het kopen van een hond die is geïdentificeerd en geregistreerd;
- het zich laten registreren als eigenaar;
- (Indien van toepassing) voor legalisering.

De registrerende instantie is verantwoordelijk voor:

- het uitvoeren van I&R volgens de gemaakte afspraken / het voldoen aan de erkenningseisen of certificatiënormen;
- verwerken en opslaan van registratie gegevens;
- het beschikbaar stellen van deze gegevens aan het Panel van deskundigen;
- terugkoppeling gediagnosticeerde erfelijke afwijkingen naar eerste eigenaar (fokker);
- activeren van gebruikt chipnummer.

Dierenarts is verantwoordelijk voor:

- identificatie van fokker/handelaar/importeur;
- het juist uitvoeren van de identificatie en registratie van de dieren;
- afgifte van registratie en overschrijvingsbewijs;
- diagnostiek;
- op juiste wijze invoeren van gediagnosticeerde afwijkingen in het carnet;
- registratie vaccinaties in carnet.

Panel van deskundigen is verantwoordelijk voor:

- verzamelen en analyse van registratiegegevens;
- advisering op basis van de onderzoeksresultaten over (bindend) fokbeleid en gericht toezicht.

Overheid is verantwoordelijk voor:

- erkennen registrerende instanties / bijdragen aan certificatiesysteem;
- handhaving (mate waarin en type is afhankelijk van de gekozen vorm).

Sector is verantwoordelijk voor:

- Promotie I&R;
- Opstellen regels waardoor activiteiten (show, tentoonstelling, winkel, pension, uitlaatservice, hondenschool, trimsalon) niet meer toegankelijk zijn voor dieren zonder I&R.

Tabel 1: onderwerpen waaraan algehele I&R een bijdrage zou kunnen leveren

	Relatie met welzijn	Middel/ Oplossing	Wat levert het op	Wat is verder nodig?	Wie doet dan wat?	Wat moet worden geregistreerd?
Aanpak erfelijke ziekten en afwijkingen (Fokbeleid en Veterinair meldpunt)	Ja	middel	- Inzicht in de mate van vóórkomen van gezondheids- en gedragsproblemen - signalering in vroeg stadium - mogelijkheid om ouderdieren, fokkers en handelskanalen te traceren	4. afspraken over te registreren data, (voorwaarden voor) gebruik hiervan en sturingsmiddelen fokbeleid. Hierbij rekening houden met Wbp 1. analyse van de beschikbare info 2. bindend fokbeleid of aanpassing certificatiënormen n.a.v. geanalyseerde data 3. o.b.v. beschikbare cijfers kopers voorlichten over erfelijke (gedrags) afwijkingen bij bepaalde rassen, populaties, landen van herkomst	0. afspraken tussen onder meer RvB, VBK, databanken, KNMvD, Panel van deskundigen (zie H7). 1. Databankhouders en dierenartsen stellen gegevens deze ter beschikking. Panel van desk. Zorgt voor analyse 2. N.a.v. advies Panel van deskundigen Betrokken organisatie in samenspraak met deskundigen stellen Raad van Beheer, VBK, Catfancy, bindend fokbeleid op en/of worden certificatiënormen aangepast 3. Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren	- datum I&R - id code - diergegevens - eigenaar - IRO - Familierelaties - erfelijke gebreken - ziektes - gedrag - fokker - eerste eigenaar
<i>Betreft honden en raskatten</i>						
Agressieve dieren <i>-Koppeling dier – eigenaar</i> <i>Betreft vrijwel uitsluitend honden</i>	Niet direct Indirect wel	middel	- achterhalen eigenaar/fokker - info over recidivering, - koppeling met afstammings- en fokkersgegevens kan duidelijkheid geven over oorzaken en dus handvatten voor oplossingen - op termijn terugdringen aantal agressieve honden <i>opmerking:</i> <i>-in veel gevallen is de koppeling dier – eigenaar ook zonder I&R eenvoudig te maken</i>	Handhavingsactie <i>(denkbare mogelijkheden:</i> <i>-verbaliseren</i> <i>-fokverbod</i> <i>-afmaken)</i>	- opsporingsambtenaar - eigenaars en fokkers moeten bereid zijn de nodige info te registreren	- datum I&R - id code - diergegevens - eigenaar, fokker/ handelaar - IRO

	Relatie met welzijn	Middel/Oplossing	Wat levert het op	Wat is verder nodig?	Wie doet dan wat?	Wat moet worden geregistreerd?
Zoönosen-Bestrijding <i>Betreft honden en katten</i>	nee	middel	- tracering eigenaar - info over contacten en vaccinaties <u>opmerking:</u> -toegevoegde waarde is aanzienlijk kleiner dan bij productiedieren	- landelijke overheid stelt bestrijdingsprogramma's op	- databankhouders leggen gegevens vast en stellen deze ter beschikking - dierenartsen leveren info over vaccinaties aan (gezelschapsdieren Carnet, zie H7)	- datum I&R - id code - diergegevens - eigenaar - IRO
Handhaving Regelgeving (incl. mishandeling en verwaarlozing) <i>Betreft honden en katten</i>	Ja en nee	middel	- tracering eigenaar - betere en makkelijkere handhaving (HKB (of alternatief), GWWD, (honden)belasting) - preventief effect t.a.v. mishandeling / verwaarlozing <u>opmerking:</u> -in veel gevallen is de koppeling dier – eigenaar eenvoudig te maken,	- bijv. herleiden dier tot fokker / handelaar, vaststellen ras, traceren of is voldaan aan belastingverplichting actie bij verwaarlozing / mishandeling: - zo mogelijk vervolging eigenaar - evt. in beslagname - Bij herhaling de persoon een verbod opleggen voor het houden van dieren.	- opsporingsambtenaar (AID, LID, politie) zorgt (via databank) voor tracering eigenaar - Databankhouders leggen gegevens vast en stellen deze ter beschikking	- datum I&R - id code - diergegevens - eigenaar - fokker/ handelaar - IRO
Zwerfdieren (incl. rampen) Koppeling dier – eigenaar <i>Betreft vooral katten</i>	direct en indirect door	Oplossing	- tracering eigenaar - korter verblijf in asiel - minder kosten overheid t.b.v. opvang - voorkomt welzijnsproblemen zwerfdieren - terugdringen overlast door zwerfdieren - bij zwerfkatten die zijn 'geholpen' kan dit in de registratie worden vermeld - drempel voor het dumpen van dieren → op termijn vermindering van het aantal	- hereniging dier met eigenaar - declaratie opvangkosten bij eigenaar	- dierenambulance/politie/asiel/zorgen (via databank) voor tracering eigenaar - eigenaar betaalt opvangkosten - Dierenbescherming, dierenambulances, asielen chippen en registreren 'geholpen katten' - Databankhouders leggen gegevens vast en stellen deze ter beschikking	- datum I&R - id code - diergegevens - eigenaar - IRO

Tabel 2: beknopt overzicht van argumenten voor en tegen die door betrokkenen zijn gebruikt

Onderwerp	Argumenten voor	Argumenten tegen	
Aanpak erfelijke aandoeningen (Veterinair) meldpunt Fokbeleid	- Sturing geven aan fokbeleid - Geeft inzicht in voorkomen van gebreken, d.i. noodzakelijk alvorens maatregelen te kunnen nemen. - Maatregelen: bindend fokbeleid, aanpassen certificatie-normen, voorlichting consument - zonder verplichte I&R kunnen fokkers zich makkelijk onttrekken aan Centraal Fokbeleid	- Het is onduidelijk hoe de verkregen inzichten daadwerkelijk worden omgezet in maatregelen die ook echt effect hebben. - Er is geen principiële bezwaar tegen fokken buiten stamboekverband - ook binnen stamboek fokafwijkingen	
Agressieve dieren <i>-Koppeling dier – eigenaar</i> <i>- fokker</i> <i>Betreft vrijwel uitsluitend honden</i>	- Koppelen hond – eigenaar – fokker - Laten afleggen agressietest - Meer inzicht - Gerichte actie fokkers en - Voorlichting begeleiding consument - Verantwoordelijke aansprakelijk stellen (preventie)	- Agressie vaak incidenteel - Vaak is eigenaar bekend - Dier moet gevangen zijn - Zwaar middel	
Zoönosen-Bestrijding	- Vereenvoudigt tracering en bestrijding	- Toegevoegde waarde beperkt - Middel niet proportioneel - Betreft vnl. niet snel verspreidende ziekten	- Op zichzelf gezien is het middel wellicht zwaar voor dit doel, maar als neven-doel zeker het vermelden waard. - ziekte als bijv. SARS kan zich snel verspreiden

Onderwerp	Argumenten voor	Argumenten tegen	
Handhaving Regelgeving alg. Mishandeling/verwaarlozing RAD Coupeerverbod Handhaving HKB Innen (honden)belastingen	- Maakt spelers en dieren zichtbaar - Bespaart tijd en kosten - Geeft beter inzicht, waardoor gerichtere controles kunnen worden uitgevoerd - Vereenvoudigt tracering eigenaar - Preventief effect - Objectieve identificatie → controle makkelijker - Of alternatief nieuw AMvB - Nieuwe overheid → efficiënte overheid → 1 instrument profijtelijk voor meer partijen (overheden)	- In veel gevallen eigenaar bekend - Middel niet proportioneel - Middel onevenredig zwaar - Rashonden zijn al gechipped → verplichting niet nodig - Couperen in andere landen toegestaan – onderscheid niet te maken - HKB wordt afgeschaft - Middel onevenredig zwaar - Verantwoordelijkheid lokale overheid / ander departement	- op zichzelf gezien is het middel wellicht zwaar voor dit doel, maar als neven doel zeker het vermelden waard
Zwerfdieren <i>Koppeling dier – eigenaar</i> <i>Betreft vooral katten</i>	- Vereenvoudigt tracering eigenaar - Ovangkosten kunnen worden bespaard - Merendeel honden eigenaren blijkt voorstander van I&R plicht voor dit doel - Wellicht preventief effect	- Juist voor dit doel zijn eigenaren wel bereid vrijwillig mee te doen	
Algemeen	- Kosten chippen niet te hoog vinden meeste consumenten - Selectieve HH is mogelijk vereenvoudiging van HH, waardoor lagere kosten - Deelname hoeft niet 100% te zijn	- Hoge kosten chippen / administratieve lasten omhoog / extra regelgeving - Zware HH-last - Deelname is niet sluitend te krijgen	- Uit onderzoek en huidige deelname % blijkt dat eigenaren de kosten acceptabel vinden en geen probleem hebben met plicht¹⁶ - Bepalen wat doel is van de HH en op basis daarvan een slim strategisch HH-plan opstellen - Bepalen welke minimaal % noodzakelijk is om symboolwetgeving te voorkomen en bruikbaar te zijn voor aanpak erfelijke gebreken

¹⁶ *Verplichte identificatie en registratie van honden en katten: draagvlak en kosten, Research voor Beleid BV, 1997*

Tabel 3: vergelijkend overzicht van de verschillende opties voor uitvoering van en toezicht op I&R

	Vrijwillig	Verplicht					
		Uitvoering en toezicht door private instanties		Uitvoering door private instanties Toezicht door overheid		Uitvoering en toezicht door overheid	Als onderdeel van wettelijk verplichte certificatie
		1. Toezicht op controle	2. ZBO als controle instelling	1. Uitvoering door private org. o.g.v. convenant	2. uitvoering door ZBO		
		-I&R plicht in wet -convenant (publiek –privaat)	-I&R plicht in wet -ZBO bij wet geregeld	-I&R plicht in wet -convenant (publiek– privaot)	-I&R plicht in wet -ZBO bij wet geregeld	I&R plicht in wet	Certificatieplicht in wet
Rol sector	-uitvoering -afgeleide activiteiten	-uitvoering en toezicht	-uitvoering -toezicht door ZBO	uitvoering			
Rol overheid		-blijft verantwoordelijk voor toezicht en HH -stafrechtelijke HH	-alleen opsporing -toezicht op ZBO	Toezicht en opsporing	Toezicht en opsporing	Toezicht en opsporing	Toezicht en opsporing
Voorwaarden		-publiek-privaat toezichtsarrangement -private sancties		-Overheid moet voldoende info krijgen van uitvoeringsinstantie -overheid met voldoende HH capaciteit ter beschikking stellen	-Overheid moet voldoende info krijgen van uitvoeringsinstantie -overheid met voldoende HH capaciteit ter beschikking stellen	overheid moet voldoende capaciteit ter beschikking stellen	overheid moet voldoende capaciteit ter beschikking stellen
Lasten sector		toename uitvoering + ^{*)} toename toezicht ++	toename uitvoering+ ^{*)} toename toezicht ++	toename uitv. + ^{*)}	toename uitv. + ^{*)}	toename uitv. + ^{*)}	toename uitv. + ^{*)} toename toezicht ++
Lasten burger		toename +	toename +	toename +	toename +	toename +	toename +
Lasten overheid	Bijdrage promotie	Toename +	Toename +	Toename +++	Toename +++	Toename ++++	Toename +
+	-past bij huidige kabinetsbeleid	hoge dekking overheidstoezicht beperkt	-hoge dekking	-hoge dekking	-hoge dekking	-hoge dekking	-hoge dekking
-	-niet optimale dekking		Instelling ZBO moeilijk haalbaar	Past niet in huidige kabinetsbeleid	Instelling ZBO moeilijk haalbaar	Past niet in huidige kabinetsbeleid	-alleen de dieren die uit een 'bedrijfsmatige' situatie komen vallen hieronder

**) Hier wordt bedoeld dat de gezien de huidige landelijke dekkingsgraad van meer dan 60% de toename van de uitvoeringslasten voor burger en sector over all relatief beperkt zal zijn.*